

07/2014

ELÄKETURVAKESKUKSEN TILASTORAPORTEJA

Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2013

Marja Kiviniemi

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Sähköposti: etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

E-post: förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS, FINLAND

Telephone +358 29 411 20

E-mail: firstname.surname@etk.fi

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy
Tampere 2014

ISSN-L 1459-3823

ISSN 1459-3823 (painettu)

ISSN 1798-7466 (verkkojulkaisu)

LUKIJALLE

Tässä tilastoraportissa kerrotaan työeläkkeiden rahoituksen peruspiirteet vuonna 2013 ja esitetään aiheeseen liittyviä tilastolukuja muun muassa maksetuista eläkkeistä, niiden rahoittamiseksi kerätyistä vakuutusmaksuista, kertyneistä eläkevaroista ja eläkelaitosten sijoitustoiminnasta. Raportin liitteeksi on koottu keskeisimpiä tilastoaikasarjoja vuosilta 2011–2013 ja esitetty työeläkejärjestelmässä vuosina 2012 ja 2013 liikkuneet rahavirrat lähtien vuoden alun varoista ja päätyen vuoden lopun varoihin. Tilastoliitteen kokoamistyössä on ollut mukana myös Eläketurvakeskuksen asiantuntija Eeva Puuperä.

Työeläkkeitä maksettiin vuonna 2013 yhteensä 23 miljardia euroa ja vakuutusmaksuja kerättiin kaikkiaan 24 miljardia euroa. Työeläkevaroja oli vuoden lopussa 162 miljardia euroa. Työeläkesijoitukset tuottivat hyvin, keskituotto käyvin arvoin nousi 8 prosenttiin ja sijoitusvarallisuus kasvoi lähes kymmenen prosenttia vuoden takaisesta. Eläkevarojen määrä kohosi 81 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Lakisääteisten työeläkemenojen osuus bruttokansantuotteesta oli 12 prosenttia ja palkkasummasta 28 prosenttia.

Helsingissä joulukuussa 2014
Eläketurvakeskus

Raportissa käytetyt lakilyhenteet:

TyEL Työntekijän eläkelaki
MEL Merimieseläkelaki
KuEL Kunnallinen eläkelaki
VaEL Valtion eläkelaki
KiEL Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki
YEL Yrittäjän eläkelaki
MYEL Maatalousyrittäjän eläkelaki

SISÄLTÖ

1	Työeläkkeiden rahoituksen pääperiaatteet.....	7
2	Vakuuttamisvelvollisuus	9
3	Työeläkemaksut.....	9
4	TyEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus.....	11
4.1	Eläkekohtainen rahoitustekniikka.....	12
4.2	TyEL-vakuutusmaksu ja sen osat.....	12
4.3	Vastuuvelka / Eläkevastuu	14
5	MEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	14
6	KuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus.....	15
7	VaEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	16
8	KiEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus.....	18
9	YEL:n ja MYEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus.....	19
10	Työeläkevarat ja sijoitustoiminta.....	20
10.1	TyEL- ja MEL-eläkelaitosten vakavaraisuus ja siihen liittyvät säännökset.....	23
10.2	TyEL- ja MEL-eläkelaitosten rahastonsiirtovelvoite ja siihen liittyvät kertoimet.....	24
11	Tilastolähteet ja luokitukset.....	25
	Liitetaulukot	25
	Taulukko 1. Työeläkejärjestelmän rahavirrat	27
	Taulukko 2. Keskimääräisen perustariffin mukaisen TyEL-vakuutusmaksun osat.....	28
	Taulukko 3. Vakuutusmaksuprosentit.....	28
	Taulukko 4. Palkat ja työtulot.....	29
	Taulukko 5. Työeläkemaksutulo eläkelaitosten tilinpäätöstietojen mukaan	29
	Taulukko 6. Kokonaisliikekulut ja ETK:n kustannusosuudet.....	30
	Taulukko 7. Eläkelaitosten maksamat eläkkeet	30
	Taulukko 8. Kunkin eläkelain mukaan karttunut eläkemeno	30
	Taulukko 9. Eläkevarat.....	31
	Taulukko 10. Keskimääräinen vakavaraisuusaste	31
	Taulukko 11. Perustekorko	31
	Taulukko 12. Sijoitusjakaumat eläkelaitosryhmittäin.....	32
	Taulukko 13. Sijoitusten nettotuotot käyvin arvoin.....	32
	Taulukko 14. Sijoitustuotot käyvin arvoin keskimäärin vuosilta 1998–2013 ja 2009–2013.....	32

1 Työeläkkeiden rahoituksen pääperiaatteet

Lakisäätöiset työeläkkeet rahoitetaan joko kunkin vuoden työeläkemaksuilla eli jakojärjestelmällä tai osittain rahastoivalla periaatteella, jolloin niihin käytetään sekä työeläkemaksuja että aiemmin kerättyjä rahastoja. Osittain rahastoivalla tekniikalla kustannetaan yksityisalojen palkansaajien eläkkeet. Merimieseläkkeiden kustannuksiin osallistuu lisäksi valtio maksamalla kolmanneksen eläkemenosta. Valtio osallistuu myös yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkekustannuksiin maksamalla niistä osuudet, joihin jakojärjestelmällä kerätyt YEL- ja MYEL-vakuutusmaksut eivät riitä.

Julkisten alojen eläkkeet rahoitetaan jakojärjestelmillä, joita tuetaan puskurirahastoilla. Rahastoja on kerrytetty valtiolla 1990-luvun alusta ja kunnilla pari vuotta kauemmin. Kirkon eläkejärjestelmässä rahastointi aloitettiin vuonna 1991. Rahastoituja varoja ei ole aiemmin käytetty maksettavien eläkkeiden kustantamiseen, mutta vuonna 2013 valtion eläkemenojen ja maksujen erotusta tasattiin Valtion Eläkerahastosta.

Kunnallisen eläkejärjestelmän rahoitus perustuu edelleen jakojärjestelmään. Rahastoinnin kestolle tai tasolle ei ole asetettu yksityiskohtaisia tavoitteita, mutta on arvioitu, että vuonna 2018 KuEL-maksutulo kuluisi kokonaan eläkkeiden maksamiseen.

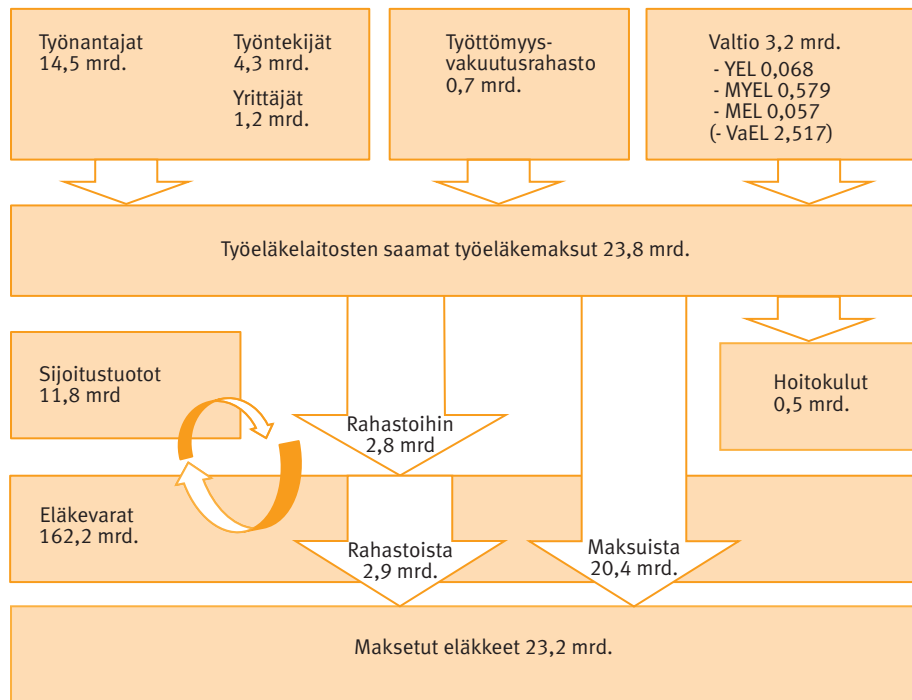
Työeläkelaitokset maksavat palkansaajien eläkkeet työnantajilta ja työntekijöiltä perimällä eläkemaksuilla. Palkattomilta etusajoilta karttuneiden eläkeosien kustannuksiin osallistuvat kaikki eläkelaitokset. Yksityisalojen palkansaajien eläkkeisiin käytetään jatkuvasti myös ennakkoon kerättyjä työeläkevaroja ja niille saatuja tuottoja. Eläkevaroja kertyy kunkin vuoden aikana rahastoiduista eläke-eristä ja sijoitusomaisuudelle saaduista tuotoista. Varoja purkautuu eläkkeitä maksettaessa.

Työttömyysvakuutusrahasto kustantaa työttömyys- ja vuorottelukorvausten sekä aikuis-koulutustukien perusteella karttuvan eläketurvan. Lisäksi valtio korvaa eläkelaitoksille niiden maksamat työeläkkeisiin liittyvät etuudet opiskelujaoilta ja alle kolmevuotiaiden lasten hoitamisen ajoilta.

Kuviossa 1 on esitetty yksinkertaistettuna työeläkkeisiin liittyvät rahavirrat vuodelta 2013. Eri eläkelakien mukaiset tarkemmat tilastoluvut vuosilta 2012–2013 on eritelty liitetaulukossa 1.

Kuvio 1.

Työeläkemaksut, eläkevarat ja eläkemenot vuonna 2013, mrd. euroa.

Työeläkevakuuttajien lukumäärä vuoden 2013 lopussa oli 35 ja vakuutettujen palkkasumma 83 miljardia euroa. Työeläkevakuutusyhtiöitä oli seitsemän, eläkekassoja kuusi ja eläkesäätiöitä 14 sekä lisäksi Merimieseläkekassa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Palkkoja ja tuloja yksityisalojen eläkelaitoksissa vakuutetuille kertyi 59 miljardia euroa. Julkisten alojen palkkasumma oli yhteensä 24 miljardia euroa.

Keva hoitaa kunta-alojen, valtion ja evankelis-luterilaisen kirkon sekä Kelan toimihenkilöiden työeläkeasioita. Ortodoksisen kirkon työntekijöiden eläkeasioiden toimeenpanosta vastaa laista riippuen työeläkeyhtiö, Keva tai ortodoksisen kirkon keskusrahasto. Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden eläketurvasta vastaa maakuntahallituksen finanssiosasto. Suomen Pankin eläkeasioita hoitaa Innova Palvelut Oy.

Eläkkeet maksetaan pääasiassa viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaan eli eläkkeen myöntää ja maksaa eläkelaitos, jossa työntekijä oli viimeksi vakuutettuna ennen eläkkeelle jäämistään. Yksityisalojen eläkejärjestelmässä eläkekohtaisesti etukäteen rahastoitavat varat kerätään kulloinkin siihen eläkelaitokseen, jossa työntekijä on vakuutettuna. Kunkin eläkkeen rahastoitu osuus voi siten olla useamman eläkelaitoksen vastuulla, jos vakuutettu työskentelee eri eläkelaitoksissa vakuutettujen työnantajien palveluksessa työuransa aikana. Kukin eläkelaitos vastaa aiemmin rahastoimastaan eläkeosasta eläkkeen suorittamisen ajan.

Käytännössä viimeisen eläkelaitoksen mukainen tekniikka tarkoittaa sitä, että eläkelaitos, joka aikanaan maksaa eläkkeen, perii muilta eläkelaitoksilta kyseiseen eläkkeeseen mahdollisesti sisältyvät muiden eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevat eläkeosat Eläketur-

vakeskuksen hoitaman kustannustenjakoselvittelyn avulla. Tätä tekniikkaa ja siihen liittyvää rahaliikennettä selostetaan tarkemmin Eläketurvakeskuksen julkaisuissa *Työeläkkeiden kustannustenjako* ja *Tilastoraportti vuoden 2013 kustannustenjaosta*.

2 Vakuuttamisvelvollisuus

Työnantaja voi järjestää työntekijöilleen eläkevakuutuksen TyEL-toiminnan osalta joko työeläkevakuutusyhtiössä, eläkekassassa tai eläkesäätiössä. MEL:n mukainen työskentely vakuutetaan Merimieseläkekassassa.

Yrittäjät vakuuttavat eläketurvansa joko eläkevakuutusyhtiössä tai YEL-toimintaa harjoittavassa eläkekassassa. Maatalousyrittäjien eläkelaitos hoitaa maatalousyrittäjien ja apurahansaajien eläkkeiden vakuuttamista.

Kevan jäsenyhteisöt eivät erikseen vakuuta työntekijöitään vaan oikeus KuEL:n mukaiseen eläketurvaan syntyy jäsenyhteisöön kuulumisen myötä. Valtion palveluksessa olevat kuuluvat niin ikään VaEL:n piiriin ilman työnantajan vakuuttamisvelvollisuutta.

Evankelis-luterilaisen kirkon palveluksessa olevien eläketurva määräytyy KiEL:n perusteella. Ortodoksisen kirkon työntekijät ovat työtehtävästä ja työsuhteen alkamisvuodesta riippuen vakuutettuina joko TyEL:n, VaEL:n tai Ortodoksisesta kirkosta annetun lain mukaan. Suomen Pankin ja muiden pienempien julkisoikeudellisten laitosten työntekijöiden eläketurva pohjautuu soveltuvin osin VaEL:n mukaiseen turvaan. Ahvenanmaan maakuntahallitukseen ennen vuotta 2008 palkattuun henkilöstöön sovelletaan omaa eläkesääntöä ja sen jälkeen palkattuihin TyEL:iä.

3 Työeläkemaksut

Työnantajien ja työntekijöiden maksamat eläkemaksuosuudet perustuvat kullekin työntekijälle maksettuun palkkaan. Yleensä työnantaja maksaa pääosan maksusta, mutta merimieseläkelain piirissä työnantajilla ja työntekijöillä on sama maksuprosentti. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkemaksujen suuruudet riippuvat heidän työtuloistaan. Taulukossa 1 on esitetty eri eläkelakien mukaiset keskimääräiset vakuutusmaksuprosentit vuonna 2013.

Taulukko 1.

Keskimmääiset työeläkemaksut vuonna 2013.

Palkansaajat	Maksukertymä	Työntekijän osuus	
	% työtulosta	alle 53 v.	vähintään 53 v.
TyEL	22,8	5,15	6,5
MEL	22,6	11,3	11,3
KuEL ¹	29,6	5,15	6,5
VaEL	24,9	5,15	6,5
KiEL	33,7	5,15	6,5
Yrittäjät	% työtulosta	alle 53 v.	vähintään 53 v.
YEL ²	21,1	22,5	23,85
MYEL ³	12,9/13,4	22,5	23,85

¹ KuEL-maksu sisältää palkka- ja eläkemenoperusteiset maksuosat.

² Keskimääräinen YEL-maksuprosentti. Alle ja yli 53-vuotiaiden maksuprosentit ovat yrittäjille vahvistettuja YEL-maksu prosentteja ilman aloittavien yrittäjien maksualennuksia.

³ Maksukertymä-sarakkeessa ensimmäinen luku on maatalousyrittäjien keskimääräinen maksuprosentti ja toinen on apurahansaajien keskimääräinen maksuprosentti. Alle ja yli 53-vuotiaiden maksuprosentit ovat vahvistettuja MYEL-perusprosentteja.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa vuosittain TyEL-maksujen perusteet, jotka määrittelevät eri maksujen osat. Vakuutusmaksun eri osia on kuvattu tarkemmin kohdassa 4.2 ja liitteen taulukossa 2.

TyEL-maksun tasoon liittyvät perusteet valmistellaan Työeläkevakuuttajat TELA:n asettamissa työryhmissä työeläkevakuutusyhtiöiden ja Eläketurvakeskuksen tuottamien tilastotietojen ja laskelmien perusteella. Lisäksi maksutasoa käsitellään työmarkkinoiden keskusjärjestöjen eläkeneuvotteluryhmässä, jossa on sovittu mm. TyEL-maksun tasaisesta korottamisesta (0,4 prosenttiyksikköä vuodessa) aina vuoteen 2016 saakka.

KuEL-järjestelmässä työeläkkeiden rahoituksesta vastaavat Kevan jäsenyhteisöt yhteisvastuullisesti. Rahoitus perustuu työnantajien ja työntekijöiden maksuihin sekä puskurirahastoon. KuEL-maksua pyritään kuitenkin säätämään niin, että se vastaa tasoltaan TyEL-maksua lukuun ottamatta eläkemenoperusteista maksun osaa, josta kerrotaan tarkemmin kohdassa 6. Kunta-alojen eläkemaksujen suuruudesta päättää Kevan valtuuskunta.

Keva kerää ja tilittää valtion eläkemaksut (ilman hoitokuluosaa) Valtion Eläkerahastoon, josta siirretään varoja valtion talousarvioon eläkkeiden maksamista varten. Siirtomäärä on 40 prosenttia eläkemenosta. Valtiokonttori hyväksyi vuoden 2012 lopussa VaEL:n mukaiset vakuutusmatemaattiset perusteet vuodelle 2013 lukuun ottamatta maksun hoitokuluosaa, jonka vahvisti valtiovarainministeriö. Ministeriö hoitaa nykyisin myös VaEL-maksun vahvistamisen. Valtion eläkkeet maksetaan Kevan maksujärjestelmästä.

Kirkon eläkejärjestelmän rahoitus perustuu työnantajien ja työntekijöiden eläkemaksuihin, kirkollisveroon ja järjestelmää tukeviin puskurirahastoihin. KiEL-eläkemaksujen perusteet vahvistaa kirkolliskokous. Kirkon eläketointaan liittyvät tehtävät hoitaa Keva.

Työntekijöiden eläkemaksuprosentit ovat yhtä suuria sekä yksityisten että julkisten alojen järjestelmissä lukuun ottamatta merimiehiä. Molemmilla sektoreilla työntekijän maksu riippuu iästä ja se on 53 vuoden täyttämisen jälkeen 1,9/1,5 kertaa korkeampi kuin sitä ennen. Vakuutusmaksutasossa vuosittain tapahtuvat muutokset jaetaan puoliksi työnantajan ja työntekijän kesken.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa myös YEL- ja MYEL-maksujen perusteet. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien vakuutusmaksuprosentit ovat sidoksissa keskimääräiseen TyEL-maksuun. Yrittäjämaksuista kerrotaan tarkemmin kohdassa 9. Muiden eläkelakien mukaisia maksuja kuvataan kohdissa 4–8.

4 TyEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Työeläkevakuutusyhtiössä työntekijänsä vakuuttanut työnantaja maksaa eläkeyhtiölle vakuutusmaksuna tietyn prosenttiosuuden kunkin työntekijän palkasta. Koska TyEL-maksun taso on päätetty ennakkoon, siitä saattaa kertyä yli- tai alijäämää, joka siirretään sitä varten varattuihin puskurirahastoihin, joita ovat vakuutusliikettä tasaava tasoitusmäärä ja jakojärjestelmäosaa tasaava tasausvastuu.

Vakuutusmaksu mitoitetaan siten, että se kattaa sijoitusten tuoton kanssa kyseisen vuoden aikana rahastoitavan eläkevastuun, yhteisesti kustannettavan tasauseläkemenon, hoitokulut ja saamatta jääneistä vakuutusmaksuista syntyvät tappiot. Tasauseläkemenon on eläkelaitosten jakojärjestelmällä kustantama eläkemenon. Sen muutoksia tasataan tasausvastuulla, joka määräytyy eläkelaitosten laskuperusteiden mukaan.

Työnantajille voidaan antaa maksun alennuksina asiakashyvitystä sijoitustoiminnan tuotoista ja mahdollisesta hoitokulujen ylijäämästä, jos eläkelaitosten vakavaraisuus sen sallii. Maksuun voidaan tehdä myös tilapäisiä muutoksia kuten viime vuosien maksualennukset, joilla purettiin tasoitusmäärään kertynyttä ylijäämää pääasiassa pienille työnantajille. TyEL-maksun eri osista on kerrottu tarkemmin kohdassa 4.2.

Vuonna 2013 TyEL:n mukaiset maksuprosentit, jotka sisälsivät hyvitykset, olivat

- työnantajat, keskimäärin 17,35 %
- työntekijät, keskimäärin 5,45 %
 - alle 53-vuotiaat 5,15 %
 - 53 vuotta täyttäneet 6,5 %
- keskimääräinen maksu yhteensä 22,8 %.

Eläkekassassa tai *eläkesäätiössä* työntekijöilleen eläkevakuutuksen järjestänyt työnantaja maksaa vakuutus- tai kannatusmaksua määrän, joka riittää yhdessä eläkelaitoksen tuottojen kanssa sen vastuuvelan muutokseen, eläkkeiden maksamiseen ja eläkelaitoksen muiden kulujen peittämiseen. Maksu joustaa tarvittaessa eläkelaitoksen vakavaraisuudesta riippuen ja

sitä voi muuttaa kesken vuotta. Työntekijät maksavat kuitenkin aina sosiaali- ja terveystieteiden vahvistaman työntekijän maksuosuuden.

Tarkempia tilastotietoja yritysten maksamista TyEL:n mukaisista vakuutusmaksuista esitetään vuosittain julkaistavassa Eläketurvakeskuksen tilastoraportissa *Yritysten työeläkemaksut*. Sen sisältämät lopulliset vakuutusmaksutiedot on luokiteltu yritysten koon ja toimialan mukaan. Julkaisussa on esitetty mm. kaikissa eläkelaitoksissa vakuutettujen työnantajien keskimääräinen lopullinen vakuutusmaksuprosentti ja erikseen työeläkeyhtiöiden, eläkesäätiöiden ja eläkekassojen tiedoista lasketut keskimääräiset toteutuneet TyEL-vakuutusmaksuprosentit.

4.1 Eläkekohtainen rahoitustekniikka

Vanhuuseläkkeitä varten rahastoidaan puolen prosentin vuotuista eläkekattumaa vastaava määrä 18–54-vuotiaiden tekemästä työstä. Lisäksi rahastoituja eläkeosia täydennetään sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamalla korotuskertoimilla, jotka on esitetty Työeläkelakipalvelussa (www.tyoelakelakipalvelu.etk.fi). Täydennykset kohdistetaan tällä hetkellä 55 vuotta täyttäneille. Rahastoimattoman osan eläkkeistä eläkelaitokset kustantavat aikanaan yhteisesti vakuutusmaksun tasausosalla. Vuonna 2013 maksetuista TyEL- ja MEL-vanhuuseläkkeistä oli rahastoitu ennakkoon noin 17 prosenttia.

Työkyvyttömyyseläkkeitä eläkelaitokset eivät rahastoivat vanhuuseläkkeiden tapaan vuosittaisella ennakkorahastoinnilla. Vasta kunkin eläkkeen alkaessa eläkelaitos varaa vakuutusmatemaattisin periaattein lasketun erän alkavan eläkkeen maksamista varten. Maksussa olleista TyEL- ja MEL-työkyvyttömyyseläkkeistä oli rahastoitu noin 54 prosenttia vuonna 2013.

Osa-aika- ja perhe-eläkkeitä ei rahastoida etukäteen vaan ne kustannetaan jakojärjestelmällä. Sillä kustannetaan myös kaikkien eläkkeiden indeksitarkistuksista aiheutuvat menot ja palkattomilta päiväraha-ajoilta karttuneiden eläkeosien kustannukset.

Eläkelajikohtaisista rahoitusperiaatteista kerrotaan yksityiskohtaisemmin Eläketurvakeskuksen julkaisemassa *Työeläkkeiden kustannusten jako* -käsikirjassa.

4.2 TyEL-vakuutusmaksu ja sen osat

TyEL-eläkevakuutusyhtiöiden vakuutusmaksu koostuu rahastoivan järjestelmän ja jakojärjestelmän mukaisista osista. Maksuun sisältyvillä vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkeosilla kustannetaan näiden eläkelajien rahastoiduista osista syntyvä eläkevastuu. Em. eläkkeiden yhteisesti kustannettavat osat kustannetaan jakojärjestelmän mukaisella tasausosalla.

Muita maksuosia ovat hoitokustannusosa, maksutappio-osa ja lakisääteisten maksujen osa. Viimeksi mainitulla kustannetaan TyEL 180 §:ssä tarkoitettua Eläketurvakeskuksen kustannukset, Työeläkeosioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu oikeushallintomaksu sekä Finanssivalvontaa koskevan lain 5 §:n mukainen maksu.

TyEL:n mukaista keskimääräistä kokonaisuusmaksua alentaa hyvitysosa, joka määräytyy työnantajakohtaisesti mm. eläkelaitoksen sijoitustoiminnan tuottojen ja liikeyksityyden perusteella. Työeläkeyhtiö voi jakaa hyvityksiä yhtiön vakavaraisuuspääomaan kertyneistä

sijoitustuotoista ja hoitokustannusylijämmästä, jos yhtiön vakavaraisuus sen sallii. Hyvitykset voivat olla enintään 1,1 prosenttia yhtiön vakavaraisuuspääomasta (ilman tasoitusmäärää), johon on lisätty enintään puolet hoitokustannusylijämmästä. Hyvitykset jaetaan työntäjille puoliksi niiden vakuutusmaksujen suhteessa ja puoliksi vakuutuskohtaisesti kertyneiden rahastojen suhteessa.

Vanhuuseläkeosan suuruuteen vaikuttavat työntekijän ikä ja sukupuoli. Maksulla kerättyjä varoja käytetään aikanaan eläkkeiden vanhuuseläkeosien maksamiseen varoille saatu tuotto ja muut vakuutustekniset tekijät huomioon ottaen.

Työkyvyttömyyseläkeosaan vaikuttaa mm. työnantajan koko ja toteutuneet työkyvyttömyyseläketapaukset. Vuonna 2013 pienet sopimustyönantajat, joilla työntekijöiden kahden vuoden (2011) takaiset ansiot olivat alle 1 879 500 euroa, maksoivat vakuutettujen palkkoihin suhteutettua perusprosentin mukaista työeläkemaksua. Kun palkkasumma ylitti edellä mainitun eurorajan, sopimustyönantajat maksoivat osittain ja 30 072 000 euron rajan ylityksessä täysin kunkin yrityksen työkyvyttömyysriskistä riippuvaa, ns. maksuluokkamallin mukaista työkyvyttömyyseläkemaksua.

Työnantajan maksuluokka perustui työnantajalle laskettuun riskisuhteeseen, joka saatiin uusien myönnettyjen työkyvyttömyyseläkkeiden rahastoidun eläkemenon suhteena TyEL:n keskimääräisen riskin mukaiseen teoreettiseen työkyvyttömyyseläkemenoon. Taulukossa 2 on esitetty käytössä olleet maksuluokat ja eri rajat vuonna 2013.

Taulukko 2.

Suurtyönantajien työkyvyttömyyseläkemaksuihin liittyvät maksuluokat TyEL-yhtiöissä vuonna 2013.

Maksuluokka	Maksuluokkien riskisuhderajat	Maksuluokkakerroin	Maksuluokan keskimäär. maksu, % palkasta
11	vähintään 5	5,50	4,95
10	4,00 – 4,99	4,50	4,05
9	3,00 – 3,99	3,50	3,15
8	2,50 – 2,99	2,75	2,48
7	2,00 – 2,49	2,25	2,03
6	1,50 – 1,99	1,75	1,58
5	1,20 – 1,49	1,35	1,22
4	0,80 – 1,19	1,00	0,90
3	0,50 – 0,79	0,65	0,59
2	0,20 – 0,49	0,35	0,32
1	alle 0,2	0,10	0,09

Vakuutusmaksuun sisältyvä, maksuluokan perusteella määräytyvä työkyvyttömyyseläkeosa lasketaan kertomalla perusmaksu taulukossa esitetyllä maksuluokkakertoimella. Maksuluokka neljä on perusluokka, jossa maksuluokkakerroin on yksi ja maksu vastaa TyEL:n keskimääräistä työkyvyttömyyseläkemaksua.

Tilapäiset työnantajat maksoivat kiinteää maksua (23,8 %). Siihen eivät vaikuttaneet asiakashyvitykset. Tilapäiseksi työnantajaksi luokitellaan työnantaja, jolla ei ole yhtään vakanaista työntekijää palveluksessaan, ja vakuutettujen palkat ovat alle tietyn rajamäärän (vuonna 2013 kuuden kuukauden palkkasumma alle 7 962 euroa).

Eläkesäätiöt ja **eläkekassat** kustantavat rahastoidusta työeläkemenosta syntyvän eläkevastuunsa ja osallistuvat yhteisesti kustannettavan TyEL- ja MEL-eläkemenon maksamiseen. Eläkesäätiöissä voi olla käytössä joko työnantajien kesken tasaava kirjanpito tai työnantajakohtainen kirjanpito. Tasaavassa kirjanpidossa työnantajat vastaavat yhdessä kyseisen säätiön eläkemenosta, kun taas työnantajakohtaisessa kirjanpidossa kukin työnantaja vastaa omasta eläkemenostaan. Eläkekassaan kuuluvat työnantajat vastaavat yhdessä eläkemenostaan.

4.3 Vastuovelka / Eläkevastuu

TyEL-eläkelaitoksille syntyy vastuovelkaa yksilökohtaisesti rahastoiduista vakuutusmaksuosista. Vastuovelka on eläkekohtaista velkaa eläkkeensaajille, vaikka sitä ei kerätä yksilöllisille eläketileille. Jakojärjestelmän periaatteilla kustannettaviin eläkkeisiin tai eläkeosiin varaudutaan TyEL:ssä tasausmaksulla ja tasausvastuulla.

Vastuovelka koostuu maksussa olevia ja tulevia eläkkeitä varten varatuista eristä ja puskurirahastoista. Kunkin eläkelaitoksen velka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaan. Eläkelaitokset kattavat vastuuvetskansa sijoitusomaisuudellaan kulloinkin voimassa olevien säännösten mukaan. Eläkelaitosten yhteenlaskettu TyEL:n mukainen vastuuvetlan määrä oli 86 miljardia euroa vuoden 2013 lopussa.

Työeläkevakuutusyhtiöiden vastuuvetka määräytyy mm. vastaisten vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden vastuista sekä alkaneiden vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeiden vastuista. Vastuuvetkaan luetaan myös vakuutusriskejä tasaavat rahastot, tasausvastuu ja tasoitusmäärä. Sijoitusriskejä puskuroivat työeläkeyhtiöiden vastuuvetkaan sisältyvät osittamattomasta lisävakuutusvastuusta muodostunut vastuu sekä työeläkelaitosten yhteinen puskurirahasto, osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu. Siihen liittyvästä tasausmenettelystä on kerrottu tarkemmin kohdassa 10.2.

Eläkekassojen vastuuvetka ja *eläkesäätiöiden* vastuuvetkaa vastaava eläkevastuu muodostuvat pääosin samoin kuin yhtiöillä, mutta säätiöillä ei ole tasoitusmäärää.

Työeläkelaitosten on sijoitettava vastuuvetlan katteena olevat varat tuottavasti ja turvavasti. Sijoitustoiminnasta ja sijoitusten tuottovaatimuksista sekä rahastonsiirtovelvoitteesta kerrotaan tarkemmin kohdassa 10.

5 MEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Merimieseläkelain piiriin kuuluvien eläkkeet rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden maksamilla vakuutusmaksuilla osittain rahastoivan tekniikan mukaan. Lisäksi valtio osallistuu merimieseläkkeiden kustannuksiin maksamalla kolmanneksen kunkin vuoden eläkemenosta.

MEL-vakuutusmaksut määräytyvät sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien Merimieseläkekassan maksuperusteiden mukaan. Maksuprosentit eivät riipu TyEL:n tapaan vakuutetun iästä, sukupuolesta tai yrityksen koosta.

Vuoden 2013 MEL-maksuprosentit olivat

- työnantajat 11,3 %
- työntekijät 11,3 %
- koko maksu 22,6 % MEL:n mukaisista ansioista.

Merimieseläkelain mukainen eläkemeno oli kaikkiaan 172 miljoonaa euroa, josta TyEL:n vähimmäisturvan ylittävän MEL-ylitteen määrä oli 35 miljoonaa euroa. Valtion osuus merimieseläkkeiden kustannuksista oli 57 miljoonaa euroa.

MEL:n mukaisista eläkkeistä tai eläkeosista lasketaan TyEL:iin verrattava alkaneista ja vastaisista eläkkeistä muodostuva vastuu. Merimieseläkekassan vastuuvelan määrä oli 725 miljoonaa euroa vuoden 2013 lopussa.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti maaliskuussa 2013 työryhmän merimieseläkejärjestelmän mukaisten etuuksien ja rahoituksen kehittämiseksi. Työryhmän tehtävänä oli selvittää ja tehdä ehdotuksensa, miten merimieseläkejärjestelmän mukaisia etuuksia ja rahoitusta voidaan muuttaa siten, että ne vastaavat nykyistä paremmin TyEL:n mukaisia etuuksia ja rahoitusta ottaen huomioon myös merimieseläkejärjestelmän nykyiset ja tulevat eläkevastuut.

Tavoitteena on myös pitkällä aikavälillä vähentää merimieseläkejärjestelmän kustannuksia ja niihin kohdistuvaa valtionosuutta. Työryhmän ehdotukset on esitetty julkaisussa *Sosiaali- ja terveysministeriön raporteja ja muistioita 2014:29*. Hallituksen esitys (HE 321/2014) uudeksi merimieseläkelaiaksi annettiin 4.12.2014 ja sen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2016 alussa.

6 KuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Kunnallisen eläkejärjestelmän piirissä ansaitut eläkkeet rahoitetaan KuEL-maksuilla, joita kerätään kunakin vuonna eläkekustannuksiin tarvittava määrä. Maksuilla katetaan myös järjestelmän hallintokuluja ja lisäksi niitä rahastoidaan tulevia eläkkeitä varten eläkevastuurahastoon. Rahastoiduilla maksuosuuksilla ei ole vastaavaa yhteyttä karttuviin eläkevastuusiin kuin TyEL:ssä. Kevan sijoitusomaisuuden määrä oli 38 miljardia euroa vuoden 2013 lopussa.

KuEL-maksut määräytyvät kunta-aloilla maksettujen palkkojen ja lisäksi myös eläkemenojen perusteella. Sekä työnantajat että työntekijät maksavat KuEL:n palkkaperusteista eläkemaksua. Kaikilta työnantajilta peritään palkkaperusteista maksua sama prosenttimäärä. Maksua ei kohdenneta eläkelajeittain eikä se riipu työntekijöiden iästä. Palkansaajien maksuprosentit ovat samat kuin TyEL:ssä.

Vuonna 2013 keskimääräinen työnantajien ja työntekijöiden yhteenlaskettu palkkaperusteinen eläkemaksuprosentti oli 22,0. Osa työnantajista maksoi lisäksi euromääräistä *eläkemeno- ja varhaiseläkemenoperusteista* maksua.

Vuoden 2013 KuEL-maksuprosentit olivat

- työnantajat, keskimäärin 24,0 %
 - palkkaperusteinen eläkemaksu 16,45 %
 - eläkemenoperusteinen maksu keskimäärin 6,64 %
 - varhaiseläkemenoperusteinen maksu keskimäärin 0,91 %
- työntekijät, keskimäärin 5,6 %
 - alle 53-vuotiaat 5,15 %
 - 53 vuotta täyttäneet 6,5 %
- koko maksu keskimäärin 29,6 %.

Eläkemenoperusteista maksua maksoivat vuonna 2013 vain työnantajat, joiden palveluksessa ennen vuotta 2005 olleille maksettiin eläkettä tarkasteluvuonna. Kunkin työnantajan maksuosuus riippui niistä vuoden aikana maksetuista eläkkeistä, jotka olivat karttuneet ko. työnantajan palveluksessa ennen vuotta 2005. Maksun kokonaismäärä oli 1 098 miljoonaa euroa.

Varhaiseläkemenoperusteista maksuosaa työnantajat maksoivat vuosina 2011–2013 ensimmäistä kertaa alkaneista työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä ja kuntoutustuista syntyneiden eläkemenojen perusteella yhteensä 151 miljoonaa euroa. Varhaiseläkemenoperusteinen eläkemaksu vastaa tasoltaan TyEL:n työkyvyttömyyseläkemaksua.

KuEL:n malli poikkeaa kuitenkin TyEL:n maksuluokkamallista. Rahastoinnin sijaan KuEL:n malli pohjautuu työnantajan eläkemenoon 36 ensimmäisen kuukauden aikana. KuEL:n mallissa ovat mukana myös kuntoutustuki ja työhön palaamiseen kannustava kuntoutumishyvitys. Osatyökyvyttömyyseläkkeistä ei aiheudu työnantajille varhaiseläkemenoperusteista maksua. Yhteisenä piirteenä on työnantajan palkkasumman perusteella määrittyvä omavastuuaste. Tarkat laskuperusteet on esitetty Eläketurvakeskuksen verkkosivujen säädöspalvelussa (www.saadospalvelu.fi).

7 VaEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Valtion eläkkeet maksetaan kunkin vuoden valtion talousarvioon varatuista määrärahoista. Valtiotyönantajat ja työntekijät maksavat kuitenkin muiden alojen tapaan työeläkemaksut VaEL:n mukaisista ansioista. Valtion eläketurvan toimeenpano on siirretty Kevaan, mutta eläkemaksut tilitetään Valtion Eläkerahastolle (VER), joka huolehtii maksujen rahastoinnista ja varojen sijoittamisesta.

Valtion Eläkerahasto pyrkii kartuttamaan rahastoituja varoja, kunnes niiden määrä ylittää neljännekseen valtion eläkevastuusta. Vuoden 2013 lopussa eläkevastuu oli yhteensä 94 miljardia euroa ja rahastointiaste 17 prosenttia. Rahastointitavoitteesta oli saavutettu lähes 70 prosenttia (16,3 miljardia euroa). VER ei kata eläkevastuita yksilökohtaisesti yksityisalojen tapaan, vaan se on puskurirahasto, joka saa varansa työnantajien ja työntekijöiden eläkemaksuista sekä rahastoiduille varoille saaduista sijoitustuotoista.

VER:sta siirretään valtion talousarvioon vuosittain varoja VaEL-eläkemenojen katteeksi. Siirrettävä määrä on tällä hetkellä 40 prosenttia valtion eläkkeistä aiheutuvista menoista. Vuonna 2013 talousarvioon siirrettiin yhteensä 1 678 miljoonaa euroa. Ko. määrä ylitti työnantajien ja työntekijöiden maksuista kertyneen maksutulon, joten nettomaksutulo kääntyi negatiiviseksi ja eläkemenoja tasataan nyt rahastosta.

VaEL-maksuprosentit ovat virasto-, laitos- tai yhteisökohtaisia. Valtiolla on vakuutettuihin paitsi valtion työntekijöitä (60 %) myös kunnan peruskouluissa tai lukioissa työskenteleviä (20 %) sekä muita VaEL-palveluksessa olevia (20 %) esimerkiksi yksityisten valtionapulaitosten ja ns. VALTAVA-laitosten henkilökuntaa. Yliopistojen henkilökunnasta VaEL:n piirissä ovat ennen vuotta 1980 syntyneet ja TyEL:n piirissä sen jälkeen syntyneet. Valtion eläkelaki sisältää erillisenä osanaan sotilaseläkejärjestelmän, jonka perusteella määräytyy sotilashenkilöiden eläketurva. Valtioneuvoston jäsenten ja kansanedustajien eläketurvasta on sen sijaan säädetty erilliset lait.

Valtiotyönantajan eläkemaksu perustuu osittain tariffimaksuun ja osittain sen omiin eläketapauksiin työntekijöiden lukumäärästä riippuen. Työnantajien maksamat eläkemaksut on jaettu kolmeen eri tariffiluokkaan, joista maksu määrätään eri luokkiin kuuluvien henkilöiden eläkemaksujen painotettuna keskiarvona.

Vuoden 2013 VaEL-maksuprosentit olivat

- työnantajat, keskimäärin 19,2 %
 - yleisen tai henkilökohtaisen eläkeiän piirissä olevien tariffiluokka 23,7 %
 - alennettujen eroamis- ja eläkeikien tariffiluokka 27,9 %
 - sotilaseläkejärjestelmään kuuluvien tariffiluokka 33,1 %
- työntekijät, keskimäärin 5,6 %
 - alle 53-vuotiaat 5,15 %
 - 53 vuotta täyttäneet 6,5 %
- koko VaEL-maksu keskimäärin 24,9 %.

VaEL-kokonaismaksu sisältää myös hoitokustannusosan (0,39 % vuonna 2013). Sotilaseläkkeiden maksuprosentti on muita ammattiryhmiä korkeampi, koska ko. eläkkeet karttavat yleensä lyhyessä ajassa alempien eläkeikien takia.

VaEL-maksun osat ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkeosat sekä hoitokuiluosa. TyEL:stä poiketen valtiolla rahastoidaan myös perhe-eläkemaksua ja indeksikorotukset. Työkyvyttömyyseläkemaksut määräytyvät nykyisin pienin poikkeuksin TyEL:n maksuluokkamallin tapaan. Kuntoutustuet rahoitetaan erikseen kuntoutustukimaksulla.

Suuret työnantajat jaetaan yhteentoista eri maksuluokkaan. Jokaiselle työnantajalle lasketaan ns. riskisuhde, joka kuvaa työnantajan työkyvyttömyysriskiä VaEL:n keskimääräiseen riskiin verrattuna. Työnantajan maksuluokka määräytyy kahden peräkkäisen vuoden toteutuneiden riskisuhteiden keskiarvoina. Maksuluokkamaksu lasketaan kertomalla työkyvyttömyyseläkkeen taulukkomaksu maksuluokkakertoimella. TyEL:stä poiketen maksuluokka kuusi on perusluokka, jossa maksuluokkakertoimen on yksi.

Taulukko 3.

VaEL:n maksuluokat vuonna 2013.

Maksuluokka	Luokkakerroin (kahden vuoden riskisuhteen keskiarvo)	Maksuluokkakerroin	Omavastuisten työnantajien keskimääräinen työkyvyttö- myysriskimaksu, % palkasta
11	vähintään 4,00	4,50	4,39
10	3,00–3,99	3,50	3,85
9	2,00–2,99	2,50	2,74
8	1,50–1,99	1,75	1,93
7	1,20–1,49	1,35	1,23
6	0,80–1,19	1,00	1,00
5	0,60–0,79	0,70	0,75
4	0,40–0,59	0,50	0,47
3	0,20–0,39	0,30	0,33
2	0,10–0,19	0,15	0,17
1	alle 0,10	0,05	0,06

8 KiEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Kirkon eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat evankelis-luterilaisen kirkon, sen seurakunnan tai seurakuntayhtymän palveluksessa olevat. Järjestelmän rahoitus perustuu työnantajien ja työntekijöiden maksamiin eläkemaksuihin, kirkollisveroon perustuvaan eläkerahastomaksuun sekä Kirkon eläkerahastoon sijoitustuottoineen.

Eläkerahastolla pyritään turvaamaan eläkkeiden maksaminen ja myös tasaamaan kirkon eläkemaksujen kehitystä tulevaisuudessa. Kirkon eläkerahasto toimii puskuriperiaatteella eikä sitä ole sidottu TyEL:n tapaan yksilökohtaisiin eläkevastuisiin. Sijoitusomaisuutta eläkerahastossa oli 1 144 miljoonaa euroa vuoden 2013 lopussa. Eläkevastuusta oli katettu 26 prosenttia.

Vuoden 2013 KiEL-maksuprosentit olivat

- työnantajat, keskimäärin 28,0 %
- työntekijät, keskimäärin 5,7 %
 - alle 53-vuotiaat 5,15 %
 - 53 vuotta täyttäneet 6,5 %
- koko maksu keskimäärin 33,7 %.

Työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuneiden omavastuuosuuksien periminen lopetettiin ja KiEL-työnantaja maksaa vuodesta 2013 alkaen vain palkkaperusteista eläkemaksua. Kirkollisveroon perustuva uusi eläkerahastomaksu, jolla kasvatetaan kirkon eläkerahastoa vuosina 2013–2022, tuotti 10,2 miljoonaa euroa.

9 YEL:n ja MYEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkelakien mukaan karttuneiden eläkkeiden rahoitus perustuu jakojärjestelmään (vuotuiseen maksutuloon) ja valtion osuuksiin. Vuonna 2013 YEL-vakuuttamista hoidettiin työeläkevakuutusyhtiöissä ja neljässä eläkekassassa. Nämä eläkelaitokset ovat yhdessä vastuussa YEL-eläkkeistä. MYEL-vakuuttamista hoitaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Lisäksi valtio maksaa sen osan edellä mainittujen lakien mukaisesta eläkemenosta, johon vakuutusmaksut eivät riitä. YEL:n valtionosuus oli 68 miljoonaa euroa ja MYEL:n 579 miljoonaa euroa vuonna 2013.

Yrittäjille ja maatalousyrittäjille vahvistettavat vakuutusmaksuprosentit ovat sidoksissa keskimääräiseen TyEL-maksuun. Yrittäjien työeläkevakuutusmaksuprosentti ja MYEL-perusprosentti vastaavat yöntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työeläkevakuutusmaksuprosenttia ilman 53 vuotta täyttäneiden korotettua maksuosuutta. YEL- ja MYEL-vakuutettujen maksuprosentteihin tehdään 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta yhtä monen prosenttiyksikön suuruinen korotus kuin 53-vuotiaiden yöntekijöiden maksuihin.

Vuoden 2013 YEL-maksuprosentit olivat

- yrittäjät (vakuuttamisessa työtulon alaraja 7 303,99 euroa ja ylärajana 165 875 euroa)
 - alle 53-vuotiaat 22,5 %
 - tai 16,9 %, kun saa aloittavan yrittäjän alennuksen (25 % 48 kk)
 - tai 17,6, kun on aloittanut 1.1.2013 jälkeen (22 % 48 kk)
 - 53 vuotta täyttäneet 23,9 %
 - tai 17,9 %, kun saa aloittavan yrittäjän alennuksen (25 % 48 kk)
 - tai 18,6 %, kun on aloittanut 1.1.2013 jälkeen (22 % 48 kk)
- YEL-maksu keskimäärin 21,1 %.

Vuonna 2012 ja sitä ennen yritystoiminnan aloittaneet saavat neljän ensimmäisen yrittäjävuoden ajan 25 prosentin alennuksen YEL-maksuistaan. Vuodesta 2013 alkaen alennus on 22 prosenttia. Lisäksi yrittäjät voivat maksaa tietyin edellytyksin 10–100 prosentin suuruista lisämaksua tai pienentää maksua korkeintaan 20 prosentilla yrityksen taloudellisen tilanteen mukaan. Maksun jousto vaikuttaa vastaavasti eläkkeen karttumiseen. Jos yrittäjä jättää maksamatta vakuutusmaksujaan, ne vähennetään YEL-työtulosta eläkettä laskettaessa.

MYEL-vakuutusmaksu lasketaan vakuutetun henkilökohtaisesta MYEL-työtulosta. Maksu ei jousta YEL:n tapaan.

Vuonna 2013 MYEL-maksuprosentit olivat

- alle 53-vuotiaat maatalousyrittäjät
 - 12,2 %, kun työtulo on alle 25 587,53 euroa
 - 22,5 %, kun työtulo on yli 40 209,04 euroa
 - maksuprosentti nousee liukuvasti, kun työtulo on 25 587,53–40 209,04 euroa
- 53 vuotta täyttäneet maatalousyrittäjät
 - 12,9 %, kun työtulo on alle 25 587,53 euroa
 - 23,9 %, kun työtulo yli 40 209,04 euroa
 - maksuprosentti nousee liukuvasti, kun työtulo 25 587,53–40 209,04 euroa
- MYEL-maksu keskimäärin 12,9 %.

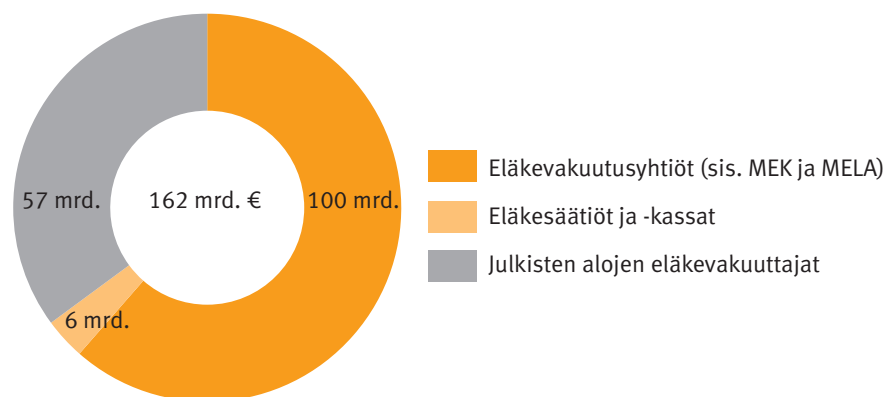
Vuoden 2009 alusta lähtien myös tutkijoina ja taiteilijoina toimivien apurahansaajien eläketurva on järjestetty maatalousyrittäjien eläkelain mukaan. Apurahansaajien keskimääräinen maksuprosentti vuonna 2013 oli 13,4.

10 Työeläkevarat ja sijoitustoiminta

Eläkelaitosten työeläkevarat kasvoivat 12,6 miljardia euroa eli vajaan kymmenyksen vuoden 2013 aikana. Varojen kokonaismäärä nousi 162 miljardiin euroon. Yksityisalojen työeläkelaitosten sijoituskanta oli 105 miljardia euroa ja julkisten alojen eläkevakuuttajien 57 miljardia euroa. Varojen prosentuaalinen kasvu oli samaa suuruusluokkaa molemmilla sektoreilla. Kuviossa 2 on esitetty työeläkesijoitukset eläkelaitostyypeittäin.

Kuvio 2.

Työeläkesijoitukset eläkelaitostyypeittäin vuonna 2013, miljardia euroa.

Lähde: Tela (www.tela.fi).

Eläkesijoituksilla turvataan osaltaan työeläkkeiden maksamista. Työeläkevarojen tuotot vaikuttavat näiden varojen kehitykseen ja työeläkemaksujen tasoon. Yksityisalojen työeläkelaitoksilla on oltava sijoitusomaisuutta kunkin eläkelaitoksen vastuuvelan kattamiseen tarvittava määrä tiettyine puskurirahastoineen. Julkisilla aloilla työeläkevarat eivät ole vastuuvelan katteena, vaan rahastoihin kerätyillä varoilla pyritään vakauttamaan työeläkemaksujen tasoa tulevina vuosina.

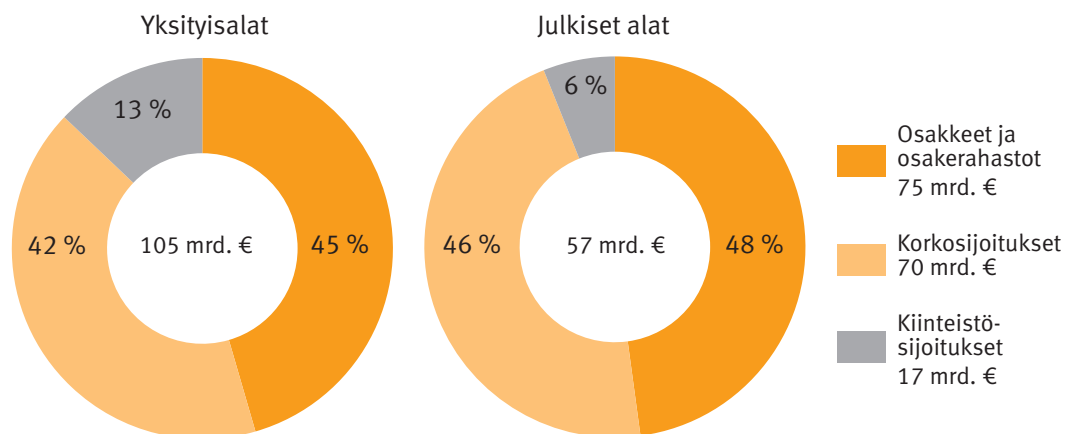
Työeläkevarat on sijoitettava tuottavasti ja turvaavasti. TyöEL-eläkelaitosten ja Merimieseläkekassan vastuuvelan katteena olevien varojen sijoittamista koskevat säädökset edellyttävät, että sijoitukset tulee hajauttaa monipuolisesti. Lisäksi sijoitustoimintaa säädelään vakavaraisuusmekanismilla, johon kuuluu mm. vakavaraisuuteen perustuvia valvontarajoja. Vakavaraisuusvaatimuksia käsitellään tarkemmin kohdassa 10.1. Julkisella puolella ei ole vastaavia säädöksiä, joten sijoitustoiminnassa on vähemmän rajoitteita kuin yksityisaloilla ja sijoitusriskit voivat olla suurempia.

Työeläkelaitoksen hallitus vastaa viime kädessä varojen sijoittamisesta. Eläkelaitoksen on tehtävä vuosittain sijoitussuunnitelma, jossa määritellään sijoitustoiminnan yleiset periaatteet sekä yksityiskohtaisemmat tavoitteet, rajoitteet ja toimintamallit. Aktuaarin tehtävänä on antaa hallitukselle lausunto sijoitussuunnitelmasta, johon sisältyvät arviot mm. vastuuvelan määrästä, kestosta ja tuottovaatimuksesta sekä olennaisista riskeistä ja likviditeetivaatimuksista.

Työeläkevarat on sijoitettu eri omaisuuslajeihin ja ne on hajautettu sekä kotimaahan että ulkomaille. Kuviossa 3 on esitetty erikseen yksityisten ja julkisten alojen työeläkesijoitukset sijoituslajeittain vuonna 2013. Kuvioista havaitsee, että yksityisten ja julkisten alojen työeläkevarojen sijoitusrakenteet ovat nykyisin karkealla tasolla melko samantyyppisiä, mutta vakavaraisuusvaatimukset ja riskitasojen erot näkyvät sijoituskohteiden valinnassa. Kuviossa 5 on esitetty tarkempaa tietoa eri sijoituslajeista vuosina 2007–2013. Aikasarjat sijoitusten kohdistumisesta alueittain ovat kuviossa 4.

Kuvio 3.

Yksityisten ja julkisten alojen työeläkesijoitukset sijoituslajeittain vuonna 2013, mrd. euroa.

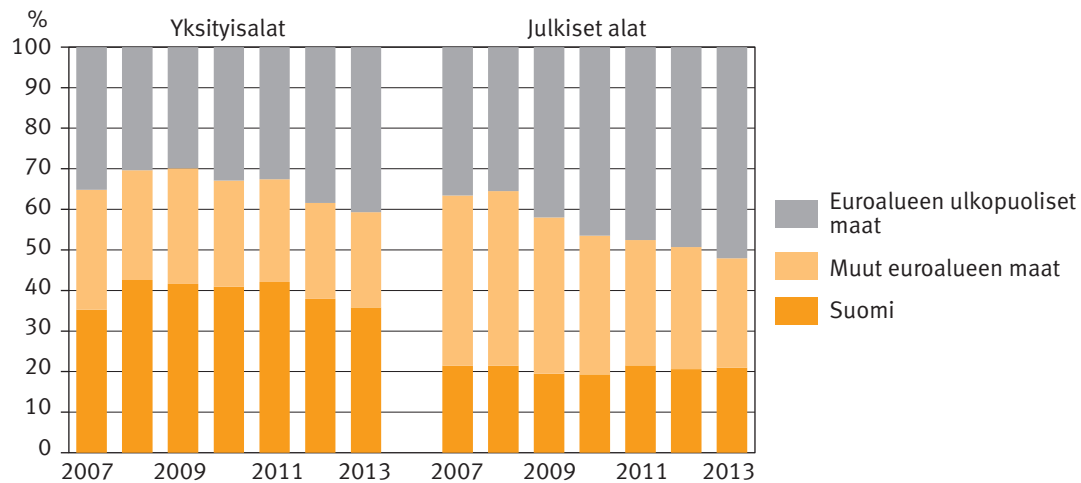
Lähde: Tela (www.tela.fi).

Vuoden 2013 lopussa Suomeen oli sijoitettuna työeläkevaroista noin kolmannes ja muissa euroalueen maissa neljännes. Euroalueen ulkopuolelle tehtyjä sijoituksia oli yhteensä 73 miljardia euroa, lähes kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin vuoden 2012 lopussa. Kotimaahan ja muualle euroalueelle tehtyjen sijoitusten osuudet supistuivat vastavasti yhtä paljon.

Euroalueen ulkopuolisten sijoitusten osuus vaihteli huomattavasti eläkelaitostyypeittäin. Eläkekassojen ja -säätiöiden varoista niissä oli noin 30 prosenttia, eläkevakuutusyhtiöillä noin 40 prosenttia ja julkisten alojen eläkevakuuttajilla yli 50 prosenttia. Suomeen päätyi vajaa 40 prosenttia yksityisalojen sijoituksista. Julkisilla aloilla osuus oli vain noin viidesnes koko kannasta.

Kuvio 4.

Yksityisten ja julkisten alojen työeläkesijoitukset alueittain vuosina 2007–2013.

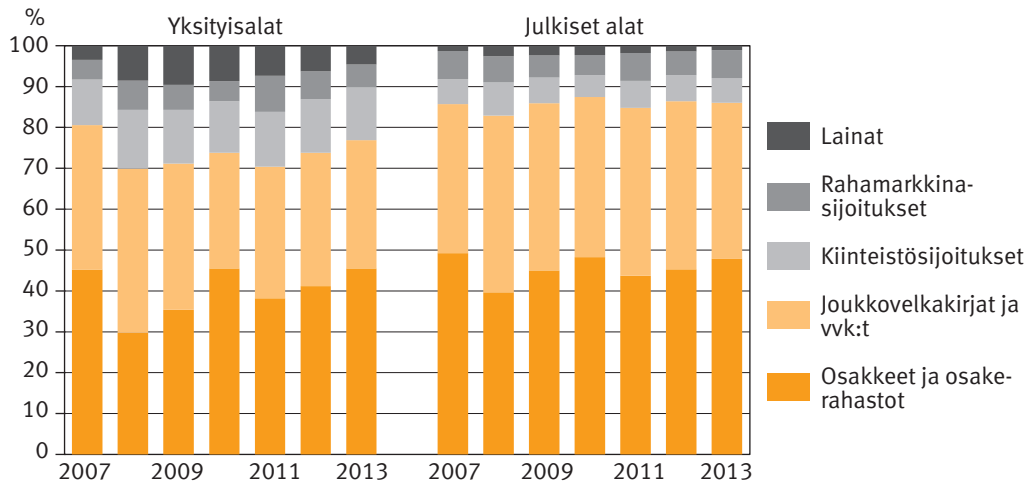

Lähde: Tela (www.tela.fi).

Työeläkevarojen sijoituskohteet ja niiden tuotot vaihtelevat vuosittain. Vuoden 2013 keskituotto käyvin arvoin kohosi 8 prosenttiin. Se oli pari prosenttiyksikköä edellisvuotta vähemmän, mutta sama kuin viiden kuluneen vuoden keskimääräinen vuosituotto. Pitemmän aikavälin 1998–2013 keskituotto käyvin arvoin oli 5,5 prosenttia. Osakesijoitukset onnistuivat hyvin, niiden yhteismäärä kasvoi 75 miljardiin euroon, ja osuus lähestyi jo melkein puolta koko kannasta. Osakkeiden tuotot paranivat vuoden takaisesta lähes kolmella prosenttiyksiköllä nouseen 15,7 prosenttiin.

Kuvio 5.

Yksityisten ja julkisten alojen työeläkesijoitukset sijoituslajeittain vuosina 2007–2013.

Lähde: Tela (www.tela.fi).

Korkosijoituksia oli kaikkiaan 70 miljardia euroa, mutta niiden osuus väheni ja tuotto putosi 1,2 prosenttiin edellisen vuoden 8,1 prosentista. Joukkovelkakirjaosuuden supistuminen johtui ilmeisesti korkotason noususta. Niissä oli runsas kolmannes kaikista sijoituksista, noin 57 miljardia euroa. Kiinteistösijoitusten yhteismäärä vuoden lopussa oli 17 miljardia euroa. Aikavälillä 2009–2013 korkosijoitusten tuotto käyvin arvoon oli 5,2 prosenttia ja kiinteistösijoitusten 4,8 prosenttia.

Osakesijoituksista yli 60 prosenttia, melkein 50 miljardia euroa, oli euroalueen ulkopuolella ja Suomessa vain noin viidennes, 15,9 miljardia euroa. Noteerattujen osakkeiden ja toisaalta myös hedge-rahastojen osuudet kasvoivat. Eläkevakuutusyhtiöt ja julkisten alojen eläkevakuuttajat lisäsivät tuntuvammin hedge-rahastojen osuutta sijoituskannastaan. Säätiöllä ja kassoilla lisäys kohdistui vain noteerattuihin osakkeisiin. Hedge-rahastojen osuus kaikista sijoituksista oli vajaa kuusi prosenttia, 9,3 miljardia euroa. Yksityisaloilla vastaava osuus oli vajaa seitsemän prosenttia ja julkisilla aloilla puolet siitä.

10.1 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten vakavaraisuus ja siihen liittyvät säännökset

Vakavaraisuus edellyttää, että työeläkelaitoksella on riittävästi riskinkantokykyä. Toisin sanoen eläkelaitoksen sijoitusomaisuudella pitää pystyä kattamaan vastuovelka ja siihen liittyvät puskurirahastot. Vakuutus- ja sijoitusriskeihin eläkelaitokset varautuvat vakavaraisuuspääomalla, johon sisältyvällä tasoitusmäärällä tasataan vakuutusriskejä ja muilla osilla sijoitusriskejä. Vakavaraisuuspääoma on määrä, jolla eläkelaitoksen varat ylittävät velat ja muut näihin rinnastettavat sitoumukset.

Vakavaraisuuspääoma otettiin käyttöön vuoden 2008 rahoitusmarkkinakriisin yhteydessä säädetyn määräaikaisen lain voimassaolon päätyttyä vuoden 2013 alussa. Vakavaraisuusmekanismin kehittäminen ja lainsäädännön muutos on tapahtunut vaiheittain kolmessa jaksossa. Parhailaan on meneillään vakavaraisuus- ja katesäännösten uudistus, jonka on tarkoi-

tus tulla voimaan vuoden 2017 alussa. Vakavaraisuussäännösten kolmatta vaihetta koskeva hallituksen esitys (HE 279/2014) annettiin eduskunnalle 27.11.2014.

TyEL- ja MEL-eläkelaitosten vakavaraisuutta ja vastuuvelan kattamista sekä vakavaraisuussäännösten noudattamista valvoo Finanssivalvonta. Valvonnan helpottamiseksi järjestelmään sisältyy tiettyjä valvontarajoja, jotka riippuvat kunkin eläkelaitoksen sijoituksille määritellyistä riskiluokista omaisuuslajeittain. Vakavaraisuusrajan laskemista varten eläkelaitoksen on luokiteltava sijoituksensa viiteen eri ryhmään, joita ovat rahamarkkinavälineet, joukkovelkakirjalainat ja velkasitoumukset, kiinteistöt, osakkeet sekä muut sijoitukset.

Eläkelaitoksen riskejä kuvaava vakavaraisuusraja on sitä korkeampi mitä enemmän sijoitusriskiä varoihin kohdistuu. Vakavarainen eläkelaitos voi ottaa enemmän riskejä kuin vähemmän vakavarainen. Jos eläkelaitoksen vakavaraisuuspääoma ei ylitä vakavaraisuusrajaa, sen toimintaa rajoitetaan aluksi siten, ettei se voi jakaa asiakashyvityksiä. Jos vakavaraisuuspääoma putoaa tiettyyn vähimmäismäärään tai sen alapuolelle, eläkelaitoksen on toimitettava talouttaan koskevat tervehdyttämisen- ja rahoitussuunnitelmat Finanssivalvonnalle.

Vakavaraisuusrajaa koskevat säännökset ovat yhteisiä kaikille työeläkelaitoksille, mutta vakavaraisuusraja johdettavat toimintaperiaatteet ja -vapaudet poikkeavat jonkin verran eläkelaitostyyppin mukaan. Nämä periaatteet on määritelty työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa, eläkesäätiölaissa ja vakuutuskassalaissa. TyEL-eläkelaitoksilla on myös yhteisvastuu eläkelaitoksen mahdollisessa konkurssitilanteessa. Käytännössä se tarkoittaa ko. eläkelaitoksen varojen ja vastuiden jakamista muiden TyEL-laitosten kesken.

Kunkin eläkelaitoksen vakavaraisuusaste lasketaan sen vakavaraisuuspääoman suhteena vakavaraisuuslaskennassa käytettävään vastuuvelkaan. Tämä prosenttiosuus vaihtelee huomattavasti eri eläkelaitoksilla. Vuoden 2013 lopussa vakavaraisuusasteet olivat selvästi edellisvuotta korkeampia. TyEL-eläkelaitosten vakavaraisuusaste oli yhteensä 28,4 prosenttia. Eläkevakuutusyhtiöillä vastaava luku oli 28,0, eläkesäätiöillä 36,3 ja eläkekassoilla 34,7. Merimieseläkekassan vakavaraisuusaste oli 46,2 prosenttia.

10.2 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten rahastonsiirtovelvoite ja siihen liittyvät kertoimet

TyEL- ja MEL-vakuuttajia koskeva *rahastonsiirtovelvoite* kuvaa eläkelaitosten sijoituksille asetettua tuottovaatimusta. Se määräytyy em. eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden ja toteutuneiden osaketuottojen mukaan. Rahastonsiirtovelvoite lasketaan erikseen kullekin vuosineljännekselle ja se muodostuu eläkelaitosten keskimääräisestä vakavaraisuudesta ja osakesijoitusten vuosituotoista riippuvista rahoitusteknisistä kertoimista sekä kolmen prosentin rahastokorosta. Jos eläkelaitosten sijoitukset tuottavat yli rahastonsiirtovelvoitteen, ko. erotus siirretään eläkelaitosten vakavaraisuuspääomiin kasvattamaan vakavaraisuutta ja tulevaa rahastonsiirtovelvoitetta. Jos taas sijoitukset tuottavat alle rahastonsiirtovelvoitteen, mekanismi toimii käänteisesti.

Eläkelaitosten on täydennettävä vuosittain vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkerahastoja rahastokoron verran sekä tuettava vanhuuseläkevastuita *täydennyskerrointa* vastaavalla vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkevastuiden tuotolla. Lisäksi eläkelaitosten on siirrettävä tietty osa rahastoille saaduista tuotoista *osaketuottosidonnaiseen lisävakuutusvastuuseen*, joka on yksityisalojen eläkelaitosten yhteinen osakesijoitusriskejä tasaava puskurirahasto.

Rahastosiirtoihin ja eläkelaitosten keskimääräiseen vakavaraisuuteen perustuvat kertoimet ja perustekorot lasketaan Eläketurvakeskuksessa ja vahvistetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä. Eläketurvakeskus laskee perustekorot kaksi kertaa vuodessa ja täydennyskerroimen neljännesvuosittain eläkelaitosten ilmoittamien vakavaraisuustietojen pohjalta. Vanhuuseläkevastuiden täydentämiseen tarkoitettu kerroin oli 0,71 % vuoden 2013 alussa ja seuraavina neljänneksinä 0,98 %, 1,20 % ja 0,85 %. Perustekorko oli vuoden alussa 4 % ja 1.7. lähtien 4,75 %.

Osaketuottokerroin lasketaan eläkelaitosten Eläketurvakeskukselle ilmoittamien, toteutuneiden osaketuottotietojen perusteella. Kerroin lasketaan aluksi neljännesvuosittain ja koko kalenterivuoden osaketuottokerroin määrätään seuraavan vuoden alussa eri kvartaalien keskimääräisistä osaketuotoista. Vuoden 2013 tiedoista laskettu kerroin oli 19,92.

11 Tilastolähteet ja luokitukset

Tässä raportissa esitetyt tilastot perustuvat pääasiassa eläkelaitosten toimintakertomuksiin ja tilinpäätöksiin sekä Eläketurvakeskuksen kustannustenjako- ja rekisteritietoihin. Eläkelaitosten sijoitustoimintaa koskevat tiedot perustuvat pääasiassa Työeläkevakuuttajat TELA:n keräämiin lukuihin.

Eläkelaitosten tilinpäätökset valmistuvat tilinpäätösvuotta seuraavana keväänä ja kustannustenjako puolestaan tehdään tilinpäätösvuotta seuraavana syksynä. Nämä tiedot poikkeavat hieman toisistaan, koska kustannustenjaossa käytetään tarkistettuja vastuutietoja, mutta tilinpäätöksissä osa vastuutiedoista perustuu eläkelaitosten arvioihin. Esimerkiksi vastaisen vastuiden laskennassa tarvittavat ansiotiedot eivät aina ole lopullisia tilinpäätöshetkellä, vaan ne tarkentuvat vasta myöhemmin keväällä työnantajien vuosi-ilmoitusten yhteydessä.

Lisäksi tilinpäätöksissä on ilmoitettu eläkelaitosten vuoden aikana maksamat eläkkeet, joten esimerkiksi YEL-eläkelaitosten maksamissa eläkkeissä on yleensä mukana TyEL/TEL-, LEL-, TaEL- ja MEL –vapaakirjoja ja mahdollisesti myös julkisella puolella ansaittuja eläkeosia YEL-eläkkeiden lisäksi. Kustannustenjaossa eläkkeitä tarkastellaan eläkelaitos- ja lakikohtaisesti.

Julkisten alojen työeläkelaitokset maksavat myös yksityisalojen eläkkeitä viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaan ja päinvastoin. Nämä ns. Vilma-eläkkeet käsitellään Eläketurvakeskuksen kustannustenjakoselvittelyn yhteydessä. Vuonna 2013 yksityisalojen työeläkelaitokset maksoivat julkisten alojen eläkkeitä yhteensä 421 miljoonaa euroa ja julkisten alojen eläkelaitokset maksoivat yksityisalojen eläkkeitä 416 miljoonaa euroa.

Liitteen taulukossa 7 on esitetty työeläkelaitosten maksamat eläkkeet ja taulukkoon 8 on koottu eri eläkelakien mukaan karttuneet lakikohtaiset eläkeosat (eläkemeno). Raportissa esitetyt eläkemenotiedot perustuvat sekä Eläketurvakeskuksen rekistereistä saatuihin lukuihin että eläkelaitosten kustannustenjakoa varten Eläketurvakeskukselle ilmoitettuihin tietoihin.

Liitteen taulukossa 1 on esitetty työeläkejärjestelmässä liikkuneiden rahavirtojen täsmäytys summatasolla ja lakikohtaisesti lähtien tilastovuoden alun varoista ja päätyen vuo-

den lopun varoihin. Vuoden aikana maksetut vakuutusmaksut, eläkkeet ja niihin liittyvät korvaukset sekä sijoitustuotot on laskettu eläkelaitosten tilinpäätöstiedoista. Taulukon luvut on koottu Eläketurvakeskuksen verkkosivuilla sijaitsevasta tilastotietokannasta (<http://tilastot.etk.fi/>).

Liitetaulukot

Taulukko 1.

Työeläkejärjestelmän rahavirrat vuonna 2013, milj. euroa.

Eläkevarat 1.1.2013	150 343,7
Työeläkemaksut	19 948,6
TVR-maksu	669,9
Valtion osuudet	3 216,6
Sijoitustuotot	11 844,8
Siirrot	2,2
Muu	16,2
<i>Maksut</i>	<i>35 698,3</i>
Maksetut korvaukset	-23 290,2
Kokonaisliikekulut	-542,7
<i>Menot</i>	<i>-23 832,9</i>
Eläkevarat 31.12.2013	162 209,1

Lakikohtaiset rahavirrat vuosina 2012 ja 2013, milj. euroa.

	2012	TyEL	MEL	KuEL	VaEL	KiEL	KelaL	SP	YEL	MYEL	Yhteensä
<i>Eläkevarat 1.1.</i>	<i>89 369,9</i>	<i>754,4</i>	<i>29 926,3</i>	<i>13 736,1</i>	<i>932,0</i>	<i>902,4</i>	<i>543,9</i>	<i>129,4</i>	<i>44,0</i>	<i>136 338,4</i>	
Vakuutusmaksut	11 823,6	57,2	4 695,6	1 657,5	171,8	57,9	10,2	972,6	171,3	19 617,7	
TVR-maksu	403,3	2,2	124,9	5,8	4,1	1,9	0,3	.	.	542,5	
Siirrot	-15,1	0,0	.	29,9	14,8	
Valtion osuus	.	53,9	.	2 405,5	.	.	.	13,5	557,4	3 030,3	
Maksetut korvaukset	-11 904,3	-114,1	-3 821,8	-4 009,2	-159,8	-85,9	-25,1	-919,6	-705,6	-21 745,4	
Kokonaisliikekulut	-355,2	-6,4	-53,3	-26,4	-4,5	-1,1	-0,8	-64,0	-16,4	-528,1	
Sijoitustuotto	7 369,7	83,9	3 874,7	1 566,3	102,4	91,5	62,0	.	3,4	13 153,9	
Muu	-76,5	2,2	0,5	-6,5	-0,1	10,5	-8,3	-2,5	0,3	-80,4	
<i>Eläkevarat 31.12</i>	<i>96 615,4</i>	<i>833,3</i>	<i>34 746,9</i>	<i>15 359,0</i>	<i>1 045,9</i>	<i>977,2</i>	<i>582,2</i>	<i>129,4</i>	<i>54,4</i>	<i>150 343,7</i>	
2013											
<i>Eläkevarat 1.1.</i>	<i>96 615,4</i>	<i>833,3</i>	<i>34 746,9</i>	<i>15 359,0</i>	<i>1 045,9</i>	<i>977,2</i>	<i>582,2</i>	<i>129,4</i>	<i>54,4</i>	<i>150 343,7</i>	
Vakuutusmaksut	11 893,4	60,7	4 890,0	1 652,3	178,8	79,2	10,5	996,5	187,2	19 948,6	
TVR-maksu	500,0	2,7	154,1	5,8	4,8	2,1	0,4	.	.	669,9	
Siirrot	-23,4	0,0	.	25,6	2,2	
Valtion osuus	.	57,0	.	2 517,4	.	.	.	62,9	579,3	3 216,6	
Maksetut korvaukset	-12 817,6	-120,7	-4 135,9	-4 191,8	-171,5	-88,2	-25,7	-997,7	-741,1	-23 290,2	
Kokonaisliikekulut	-366,1	-5,9	-57,1	-24,3	-2,9	-0,8	-0,8	-66,3	-18,5	-542,7	
Sijoitustuotto	7 942,4	70,1	2 603,5	976,8	80,9	117,0	50,1	.	4,0	11 844,8	
Muu	-0,6	1,3	0,1	14,1	8,3	-11,7	-0,6	3,8	1,5	16,2	
<i>Eläkevarat 31.12.</i>	<i>103 743,5</i>	<i>898,5</i>	<i>38 201,6</i>	<i>16 334,9</i>	<i>1 144,3</i>	<i>1 074,8</i>	<i>616,1</i>	<i>128,6</i>	<i>66,8</i>	<i>162 209,1</i>	

TVR-maksu on Työttömyysvakuutusrahaston TyEL 182 §:n perusteella eläkelaitoksille hyvittävä maksu.

Taulukot on koottu eläkelaitosten tilinpäätöstiedoista siten, että vuoden alun eläkevaroihin on lisätty/vähennetty vuoden aikana tapahtuneet suoritukset kuten kerätyt vakuutusmaksut ja saadut sijoitustuotot sekä maksetut korvaukset. Tämän laskennan tuloksena on päästy vuoden lopun varoihin.

Taulukon kohta ”siirrot” sisältää VaEL:n ja TyEL:n mukaiseen vakuuttamiseen liittyvät siirtymämaksut. Lisäksi se sisältää TyEL-eläkelaitoksille palautetun sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa kustannustenjakoperusteissa määritellyn luottovakuutuksen ylittien sekä Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansan selvityspesästä realisoituneiden varojen hyvitykset. Eri tilastolähteiden käytöstä aiheutuvat erot on koottu taulukon kohtaan ”muu”.

Taulukko ei sisällä Ortodoksisen kirkon ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden eläkeitä koskevia tietoja. Kelan toimihenkilöiden (KelaL) ja Suomen Pankin (SP) tiedot ovat mukana taulukoissa.

Lähde: www.etk.fi > Tilastotietokanta > Työeläkkeiden rahoitus ja kustannustenjako > Rahavirta.

Taulukko 2.

Keskimääräisen perustariffin mukaisen TyEL-vakuutusmaksun osat vuosina 2011–2013.

Maksukomponentit, % palkoista	2011	2012	2013
Vanhuuseläkeosa	2,9	2,9	2,9
Työkyvyttömyyseläkeosa	1,0	1,0	0,9
Tasausosa	18,0	18,3	18,9
Muut osat ¹	0,9	0,9	0,9
Arvioitu hyvitys	-0,4	-0,3	-0,4
Tilapäinen alennus ²	-0,3	0,0	-0,4
Keskimääräinen vakuutusmaksu	22,1	22,8	22,8

¹ Sisältää maksutappio- ja hoitokustannusosan sekä lakisääteisten maksujen osan.² Työkyvyttömyyseläkemaksuista kertyneen ylijäämän palautus.**Taulukko 3.**Vakuutusmaksuprosentit¹ vuosina 2011–2013.

Vuosi	TyEL	Työntekijän osuus		MEL	Työntekijän osuus
		Alle 53 v.	53 v. täyt.		
2011	22,1	4,7	6,0	22,2	11,1
2012	22,8	5,15	6,5	22,4	11,2
2013	22,8	5,15	6,5	22,6	11,3

Vuosi	KuEL	VaEL	KiEL	Työntekijän osuus	
				Alle 53 v.	53 v. täyt.
2011	28,7	24,9	31,8	4,7	6,0
2012	29,1	25,0	33,3	5,15	6,5
2013	29,6	24,9	33,7	5,15	6,5

Vuosi	YEL	MYEL Maatalous- yrittäjät	MYEL Apurahan- saajat	YEL/MYEL ² Työntekijän osuus	
				Alle 53 v.	53 v. täyt.
2011	20,2	11,3	10,9	21,6	22,90
2012	21,1	11,8	11,0	22,5	23,85
2013	21,1	12,9	13,4	22,5	23,85

¹ Arvioituja keskimääräisiä tai vahvistettuja vakuutus-/eläkemaksuprosentteja. KuEL-maksu sisältää palkka- ja eläke-menoperusteiset maksun osat.² Vahvistetut maksuprosentit.

Taulukko 4.

Palkat ja työtulot vuosina 2011–2013, milj. euroa.

Vuosi	TyEL	MEL	KuEL	VaEL	KiEL	Muut ¹	YEL	MYEL	Yhteensä
2011	50 609	248	15 379	6 563	508	326	4 331	1 449	79 413
2012	52 098	255	16 119	6 617	516	331	4 604	1 459	81 999
2013	52 279	268	16 528	6 608	514	332	4 750	1 426	82 705

¹ Sisältää Suomen Pankin, Kelan toimihenkilöiden, Ortodoksisen kirkon ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden palkat.

Tiedot perustuvat eläkelaitosten kustannustenjakoa varten ilmoittamiin tietoihin. MEL:n tiedot perustuvat Merimieseläkekassan tilinpäätöksiin.

Taulukko 5.

Työeläkemaksutulo eläkelaitosten tilinpäätöstietojen mukaan vuosina 2011–2013, milj. euroa.

Vuosi	TyEL	MEL ¹	Yhteensä	TVR ²	MEL valtionosuus	Kaikki
2011	11 089	55	11 144	427	52	11 623
2012	11 824	57	11 881	417	54	12 352
2013	11 893	61	11 954	492	57	12 504

¹ Ilman valtion osuutta eläkemenosta.

² Eläkelaitoksille maksetut työttömyysvakuutusrahaston maksun erät.

Vuosi	KuEL	VaEL	Valtion talous- arviosta ¹	KiEL	Muut ²	Yhteensä	TVR ³	Kaikki
2011	4 405	1 639	2 264	163	85,2	8 556	140	8 696
2012	4 696	1 658	2 406	172	68,1	8 999	144	9 143
2013	4 890	1 652	2 517	179	89,7	9 328	168	9 496

¹ Valtion talousarviosta rahoitettava eläkemenon nettoerä.

² Sisältää Suomen Pankin, Kelan toimihenkilöiden, Ortodoksisen kirkon ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden eläkkeisiin liittyvät maksutulot.

³ Eläkelaitoksille maksetut työttömyysvakuutusrahaston maksun erät.

Vuosi	YEL	MYEL	Yhteensä	Valtionosuus ¹		Kaikki
				YEL	MYEL	
2011	879	164	1 043	44	525	1 612
2012	973	171	1 144	23	557	1 724
2013	997	187	1 184	68	579	1 831

¹ Tilastovuonna maksetut valtion osuudet.

Taulukko 6.

Kokonaisliikekulut ja ETK:n kustannusosuudet vuosina 2011–2013, milj. euroa.

Vuosi	TyEL liikekulut	ETK	Yhteensä	MEL liikekulut	ETK	Yhteensä
2011	304,7	34,4	339,1	7,2	0,1	7,3
2012	329,0	26,2	355,2	6,3	0,1	6,4
2013	334,6	31,5	366,1	5,8	0,1	5,9

Vuosi	KuEL liikekulut	ETK	Yhteensä	VaEL liikekulut	ETK	Yhteensä	KiEL liikekulut	ETK	Yhteensä
2011	42,7	5,6	48,3	27,1	2,4	29,5	5,3	0,2	5,5
2012	49,0	4,3	53,3	24,7	1,7	26,4	4,4	0,1	4,5
2013	51,7	5,4	57,1	22,2	2,1	24,3	3,0	0,2	3,2

Vuosi	YEL teoreettiset hoitokulut	ETK	Yhteensä	MYEL liikekulut	ETK	Yhteensä
2011	58,7	2,7	61,4	15,2	0,7	15,9
2012	61,9	2,1	64,0	15,9	0,5	16,4
2013	63,7	2,6	66,3	17,9	0,6	18,5

Liikekulut sisältävät korvaustoiminnan hoitokulut ja liikekulut ilman ETK:n kustannuksia. TyEL:n mukaiset liikekulut on laskettu vähentämällä eläkelaitosten tilinpäätöstietojen mukaisista liikekuluista YEL-laskuperusteiden mukaiset teoreettiset hoitokulut. MYEL-luvut sisältävät pelkät MYEL-hoitokulut ilman maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (MATA) ja luopumistukilain (LUTU) mukaisia kuluja.

Taulukko 7.

Eläkelaitosten maksamat eläkkeet vuosina 2011–2013, milj. euroa.

Vuosi	TyEL-vakuuttajat	Merimies-eläkekassa	Keva Kunta- alat	Keva Valtio	Keva Kirkko	Keva Muut	YEL-vakuuttajat	MELA	Yhteensä
2011	10 668	132	3 692	3 653	156	121	1 196	772	20 390
2012	11 448	140	4 015	3 828	170	131	1 307	816	21 854
2013	12 202	146	4 346	3 972	184	140	1 399	852	23 239

Luvut sisältävät eri eläkelaitosten maksamat sekä yksityisten että julkisten alojen eläkelakien mukaiset eläkeosat sekä palkattomien aikojen perusteella kertyneet osat. Tiedot perustuvat Eläketurvakeskuksen eläkerekisteriin.

Taulukko 8.

Kunkin eläkelain mukaan karttunut eläkemeno vuosina 2011–2013, milj. euroa.

Vuosi	TyEL	MEL	KuEL	VaEL	KiEL	Muut julkiset	YEL	MYEL	Yhteensä
2011	11 096	154	3 537	3 804	148	122	863	666	20 390
2012	11 919	163	3 829	4 012	160	131	932	708	21 854
2013	12 699	172	4 116	4 196	172	140	1 001	742	23 239

Luvut sisältävät eri eläkelaitosten maksamat sekä yksityisten että julkisten alojen eläkelakien mukaiset eläkeosat sekä palkattomien aikojen perusteella kertyneet osat. Tiedot perustuvat Eläketurvakeskuksen eläkerekisteriin.

Taulukko 9.

Eläkevarat vuosina 2011–2013, milj. euroa.

Vuosi	TyEL-yhtiöt	TyEL-säätiöt	TyEL-kassat	TyEL yhteensä	Merimies-eläkekassa	Yhteensä
2011	84 271	2 461	2 638	89 370	754	90 124
2012	91 202	2 726	2 688	96 615	833	97 448
2013	97 993	2 899	2 852	103 743	899	104 642

Vuosi	Keva	Valtio	Kirkko	Muut julkiset	Yhteensä
2011	29 926	13 736	932	1 446	46 040
2012	34 747	15 359	1 046	1 559	52 711
2013	38 202	16 335	1 144	1 691	57 372

Vuosi	YEL-vakuuttajat	Mela	Yhteensä
2011	129	44	173
2012	129	54	183
2013	129	67	196

Taulukko 10.

Keskimääräinen vakavaraisuusaste vuosina 2011–2013, %.

Vuosi	TyEL-yhtiöt	TyEL-säätiöt	TyEL-kassat	TyEL yhteensä	MEL	Yhteensä
2011	21,8	31,0	31,3	22,3	36,1	22,4
2012	25,5	39,4	35,6	26,1	46,3	26,3
2013	28,0	36,3	34,7	28,4	46,2	28,5

Vakavaraisuusaste = vakavaraisuuspääoma prosentteina vakavaraisuuslaskennassa käytetystä vastuuvelasta.

Lähde: Vakavaraisuusaste on laskettu eläkelaitosten tilinpäätöstiedoista.

Taulukko 11.

Perustekorko vuosina 2011–2013, %.

Vuosi	1.1.–30.6.	1.7.–31.12.
2011	4,5	4,75
2012	3,25	4,0
2013	4,0	4,75

Taulukko 12.

Sijoitusjakaumat eläkelaitosryhmittäin vuosina 2011–2013, %.

Omaisuuslaji	Eläkevakuutusyhtiöt			Eläkesäätiöt ja eläkekassat		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Rahamarkkinasijoitukset	8,6	6,7	5,5	11,8	7,9	6,7
Lainat	7,8	6,6	4,7	1,9	2,5	2,3
Joukkovelkakirjat	32,1	32,4	31,3	36,7	38,4	36,3
Kiinteistöt ja osakkeet	13,1	12,9	12,6	15,5	13,9	14,7
Hedge-rahastot	6,0	6,2	7,2	3,1	2,7	2,7
Muut osakesijoitukset	8,2	9,2	8,8	4,0	4,1	3,9
Noteeratut osakkeet	24,1	26,1	29,8	27,0	30,6	33,5
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Omaisuuslaji	Yksityisalat			Julkiset alat			Kaikki		
	2011	2012	2013	2013	2012	2013	2011	2012	2013
Rahamarkkinasijoitukset	8,8	6,8	5,6	6,8	5,8	6,8	8,1	6,4	6,0
Lainat	7,4	6,3	4,6	1,8	1,4	1,1	5,6	4,6	3,3
Joukkovelkakirjat	32,2	32,6	31,4	41,0	41,1	38,2	35,2	35,6	33,8
Kiinteistöt ja osakkeet	13,4	13,1	12,9	6,6	6,4	6,1	11,2	10,8	10,5
Hedge-rahastot	5,8	5,9	6,9	1,7	1,9	3,4	4,4	4,5	5,7
Muut osakesijoitukset	8,0	8,8	8,5	3,8	4,8	4,6	6,6	7,4	7,1
Noteeratut osakkeet	24,4	26,5	30,1	38,2	38,6	39,9	29,0	30,7	33,6
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Lähde: TELA (www.tela.fi, 1.12.2014).

Taulukko 13.

Sijoitusten nettotuotot käyvin arvo in vuosina 2011–2013, %.

Vuosi	TyEL-yhtiöt	TyEL-säätiöt	TyEL-kassat	TyEL-yhteensä	Merimies-eläkekassa	Keva	Valtion eläkerahasto	Kirkon keskusrahasto	MELA	Yhteensä
2011	-2,9	-5,0	-4,3	-3,0	-2,0	-1,6	-2,4	-4,3	-3,0	-2,6
2012	8,2	11,8	10,3	8,4	11,3	12,9	11,3	12,3	12,7	9,8
2013	8,3	8,0	7,7	8,3	8,6	7,5	6,4	7,7	9,2	7,9

Lähde: TELA ja Eläketurvakeskus.

Taulukko 14.

Sijoitustuotot käyvin arvo in keskimäärin vuosilta 1998–2013 ja 2009–2013, %.

Vuodet	Eläkevakuutusyhtiöt	Eläkesäätiöt ja eläkekassat	Julkiset alat	Kaikki ¹
1998–2013	5,3	6,1	5,7	5,5
2009–2013	7,3	8,3	8,9	7,9

¹ Sisältää myös Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen.

Lähde: TELA (www.tela.fi, 1.12.2014).

